

Віта Строгіна, магістрант заочної форми навчання
Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет
економіки і торгівлі» зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»,
освітня програма «Педагогіка вищої школи»

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

***Резюме.** Стаття присвячена аналізу досвіду С.Ф. Русової щодо творення національної системи виховання та теоретичних основ процесу формування академічної доброчесності. У статті висвітлено історичні факти для розуміння історичних процесів. Визначення терміну «академічна доброчесність», та основні принципи її формування.*

***Ключові слова:** академічна доброчесність, педагогічна система, національна освіта.*

***Summary.** The article deals with the analysis of Sophia's Rusova experience about creating a national system of up bringing and theoretical bases of academical integrity. The article highlights historical facts for understanding historical process. The meaning of the term "academical integrity" and the main process of it's formation.*

***Key words:** academical integrity, pedagogical system, national education.*

Проаналізувавши досвід С.Ф.Русової щодо творення національної системи виховання і навчання дітей, дійшла думки, що в основі виховної системи педагога – ідея формування у дітей національної свідомості та самосвідомості, самоповаги й гідності. На думку С.В.Русової, прагнення народу створити свою національну систему виховання – "це є глибоке змагання кожного народу знайти себе як відокремлену частину людства і свідомо зрозуміти своє місце серед людності всього світу, свою національну роль у світовому культурному русі і працювати для збагачення її скарбів" [5, с. 4]. У вихованні дитини, зазначала педагог, потрібно враховувати психологію, світогляд тієї нації, представником якої вона є: "Національне

виховання є певний ґрунт у справі зміцнення моральних сил дитини і оновлення відродження душі народу” [5, с. 4].

На сучасному етапі реформування вищої освіти України питання підвищення її якості та конкурентоспроможності є найбільш актуальним. Сьогодення вимагає від студентів високого рівня інтелектуального і духовного розвитку, швидкого та компетентного орієнтування в численних науково-технічних новаціях, розробку власних новаторських ідей, вміння швидко порівнювати, аналізувати і оцінювати, знаходити обґрунтовані рішення, володіти основними інформаційними технологіями. Головна мета української освіти - створити умови для особистісного розвитку і творчої самореалізації кожного громадянина України, формувати покоління, здатні навчатися впродовж життя, створювати й розвивати цінності громадянського суспільства; сприяти консолідації української нації, інтеграції України в європейський і світовий простір як конкурентоспроможної і процвітаючої держави. [1].

Академічна доброчесність – інноваційне поняття для Української системи освіти, хоча в світі цей термін відомий вже понад сторіччя. В Україні це поняття вперше актуалізувалось в 2009 році [3], коли було проведено низку заходів присвячених підтримці та впровадження Кодексу честі в ЗВО України, за підтримкою Фонду сприяння розвитку демократії Посольства США.

Більш широко дане поняття стало розглядатися після схвалення закону України «Про освіту» від 05.09.2017 року №2145-19 [4] та закону України «Про вищу освіту» №1556-18 редакцією від 28.09.2017 року [3] згідно з якими, «академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [4]. Попри те що в самому законі є тлумачення основних принципів академічної доброчесності, важливу роль у

донесенні цих принципів відіграють установчі документи кожного ЗВО, адже згідно з п.7. ст.35 закону «Про освіту», «Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності встановлюється установчими документами закладів освіти» [2] .

Слід визначити, що для науковців України проблема формування академічної доброчесності в умовах вищої школи є відносно новим об'єктом дослідження. Проте у її розвиток певний доробок внесли наукові праці: Сацик В.І., Федорченко Ю.В., Яворська Т.М., Фінікова Т.В., Григор'єва М.В., Каразін О.І., Фіцула М.М., Брітченко І.Г., Аминов І.І., Власова О.І., Мері А. Сіні, Боженко О.В., Корян Ю.І.

Багато хто вважає, що академічна доброчесність стосується лише тих, хто займається наукою. Насправді ж це поняття пов'язане не лише з наукою, а й з освітою, і з творчою діяльністю. Тому напевно можна сказати, що академічна доброчесність тією чи іншою мірою стосується кожного. З одного боку, вона складною міждисциплінарною категорією, яка поєднує в собі етичні норми й правила поведінки людини в освітньо-науковому середовищі, та механізми й інструменти, за допомогою яких такі реалізуються на практиці. З іншого, існує цілий комплекс чинників, передусім морально-культурних, інституційних, освітньо-виховних, які впливають ззовні чи зсередини на університет, визначаючи його спроможність та прагнення протидіяти академічній нечесності. У будь-якому разі така цілісна система норм, правил, устроїв потребує значних ресурсів, часу та навіть волі й мужності окремих осіб для свого утвердження, і в жодному випадку не може з'явитись одномоментно чи випадково. [3]

Вибравши європейський вектор розвитку, наша держава має орієнтуватися на кращі зразки світової культури, зокрема академічної. Основним поняттям економічної культури є академічна доброчесність у процесах навчання, викладання та наукових дослідженнях.

Академічна доброчесність є компонентом життєвої позиції зрілої особистості, яка має сформовану систему цінностей та інтересів і готовність їх захищати, але одночасно з повагою ставиться до позицій і цінностей інших людей, прагне їх зрозуміти, свідомо відмовляється від домінування чи насильства, визначає багатомірність і розмаїття людської культури.

Дотримання академічної доброчесності у освітньому процесі повинно стати індикатором якісних змін в академічній культурі нашого суспільства. Ці трансформації потребуватимуть відповідної перебудови всього життя нашої вищої школи, впровадження нових норм поведінки і моніторингу їх дотримання, формування нетерпимого ставлення до крадіжки інтелектуальної власності. Надзвичайно актуальним в цій ситуації є вивчення європейських практик, а особливо, досвіду наших найближчих сусідів, які ідуть в цьому напрямі на кілька кроків попереду.

Лише системна, послідовна і багаторічна робота в цьому напрямі призведе до бажаних змін академічної культури, утвердження імперативу академічної доброчесності, формування нових поколінь громадян, що розділяють такі ідеали.

Список використаних джерел

1. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку. [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2015-07-17/2015.pdf>
2. Аминов И. И. Психология делового общения: учебное пособие / И. И. Аминов. – 4-е изд., стер. – М.: Омега-Л, 2007. – 304 с.
3. Аймедов К. В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К. В. Аймедов, В. В. Бабієнко, В. А. Бабієнко, В. В. Сторож. – К. : Слово, 2014. – 352с
4. Вибрані педагогічні твори : у 2-х кн. / [за ред. Є. І. Коваленко; упоряд., передм., прим. Є. І. Коваленко, І.М. Пінчук]. – К. : Либідь, 1997. – Кн. 1. – С. 7 – 43.

5. Зайченко, І.В. Педагогічна концепція С.Ф.Русової / І.В.Зайченко. – Деснянська правда, 2006. – 232 с.
6. Коваленко Є. І. Софія Русова – видатний педагог України / Є. І. Коваленко, І. М. Пінчук // Русова С.
7. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності [Текст] // – 2003. – № 2. – С. 3-8.
8. Стрельніков В.Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник / В.Ю. Стрельніков, І. Г. Брітченко. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.